

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Vznik Státu Izrael a arabsko-izraelské konflikty ve
20. století**

Karolína Kahovcová

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

**Vznik Státu Izrael a arabsko-izraelské konflikty ve
20. století**

Karolína Kahovcová

Vedoucí práce:

PhDr. Lena Arava-Novotná, Th.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Ráda bych poděkovala mé vedoucí PhDr. Leně Aravě-Novotné, Th.D. za její čas, pomoc a cenné rady, které mi poskytla v průběhu psaní mé bakalářské práce. Zároveň děkuji své rodině a blízkým přátelům za jejich podporu.

Obsah

ÚVOD	1
1. KONEC BRITSKÉHO MANDÁTU V PALESTINĚ A VÁLKA ZA NEZÁVISLOST.....	3
1.1 Konec druhé světové války.....	3
1.2 Radikalizace izraelských ozbrojených skupin	4
1.3 Černá sobota	6
1.4 UNSCOP a Nevyhlášená válka.....	7
1.5 Vyhlášení Státu Izrael	8
1.6 Válka za nezávislost.....	9
1.6.1 Liga arabských států	9
1.6.2 První etapa války	9
1.6.3 Druhá etapa války	11
2. SUEZSKÁ KRIZE	12
2.1 Arabská strana	12
2.2 Izraelská strana	13
2.3 Pozice mocností.....	15
2.4 Dopady války na arabský svět.....	16
2.5 Dopady války na Izrael.....	17
2.6 Dopady války na mezinárodní situaci	19
3 ŠESTIDENNÍ VÁLKA	20
3.1 Arabská strana	20

3.2 Izraelská strana	22
3.3 Pozice mocností	23
3.4 Dopady války na arabský svět	23
3.5 Dopady války na Izrael.....	25
3.6 Dopady války na mezinárodní situaci	26
4 VÁLKA JOM KIPPUR	27
4.1 Arabská strana	27
4.2 Izraelská strana	29
4.3 Pozice mocností	30
4.4 Dopady války na arabský svět	32
4.5 Dopady války na Izrael.....	34
4.6 Dopady války na mezinárodní situaci	36
ZÁVĚR	38
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	40
7. RESUMÉ	42

Úvod

Stát Izrael je jedním z hlavních aktérů blízkovýchodních konfliktů ve 20. století. Leží na východním břehu Středoziemního moře a sousedí se čtyřmi muslimskými státy (Egypt Libanon, Sýrie a Jordánsko). Území bylo osídleno mnoho tisíc let před naším letopočtem a už tehdy se zde žijící kmeny musely vypořádávat s nájezdy jiných starověkých kultur. V první polovině druhé století našeho letopočtu Římané potlačili povstání Bar Kochby a většina Židů byla nucena území opustit. Tehdy se rozešli do různých končin světa, kde žili jako etnické menšiny a toto rozptýlení trvalo až do 19. století (TERNER, 1991). Tehdy začala u evropských Židů v rámci šířícího se humanismu sílit touha po vlastním státě. Za otce novodobého politického sionismu je považován Theodor Herzl, na jehož popud v roce 1897 byla v Basileji založena Světová sionistická organizace (TERNER, 1991). V roce 1917 byl ustanoven Britský mandát Palestina, který měl položit základy budoucího židovského státu. Po druhé světové válce, konkrétně v roce 1947 měly vzniknout celkem tři zóny na území Palestiny, a to židovský stát, arabský stát a Jeruzalém a jeho předměstí spravovaný mezinárodní kontrolou. Arabské státy tuto skutečnost odmítli a hodlali vzniku židovského státu zabránit. Zde lze najít počátek novodobých sporů Izraele a arabských států, které měly a mají vliv na politickou a hospodářskou situaci obou stran.

Toto téma jsem si vybrala pro svou bakalářskou práci proto, abych zjistila, proč je Blízký východ stále tak diskutovaným tématem a proč se tamní spory týkají i mnoha ostatních zemí. Dále mě zajímá, co je jádrem sporů v této oblasti a z jakého důvodu se zde bojuje i v dnešní době.

V průběhu psaní budu hledat příčiny, průběh a důsledky prvních čtyř konfliktů na Blízkém východě ve 20. století mezi Izraelem a arabským světem. Práce bude rozdělena do čtyř hlavních kapitol, v první kapitole přiblížím konec britského mandátu v Palestině, radikalizaci izraelských ozbrojených skupin, vznik UNSCOP a následnou „Nevyhlášenou válku, dále vznik samostatného Státu Izrael a průběh a výsledky následující „Války za nezávislost.“ V následujících kapitolách se budu postupně

věnovat „Suezské krizi,“ „Šestidenní válce“ a válce „Jom Kippur“ s tím, že u každé války nastíním průběh a konec z pohledu arabské strany, z pohledu Izraele i z pohledu světových mocností tehdejší doby. Dalším cílem práce bude i porovnání náhledu na situaci ze strany zúčastněných států jednotlivě, zaměřím se na to, co vítězství nebo prohra jedné strany znamenala pro ostatní aktéry, jak se změnila jejich domácí i zahraniční politická scéna a co tato skutečnost znamenala pro další vývoj na Blízkém východě.

Aby byl zajištěn objektivní pohled na věc, budu pracovat s literaturou českých i zahraničních autorů zaměřující se na tento problém a s články. Při psaní práce budu kombinovat a porovnávat informace k jedné problematice z několika různých náhledů, především z dějin Egypta a Izraele. Hlavní publikací, kterou využiji ke studiu, budou *Dějiny státu Izrael* od Ericha Ternera (1991). Kniha je rozdělena do několika kapitol a obsahuje komplexní informace o Izraeli od starověku po 90. léta 20. století. Dalším zdrojem bude publikace *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu* od Marka Čejky (2010). Jedná se o knihu věnující se převážně situaci na Blízkém východě ve 20. století. Kromě faktografie kniha obsahuje bohatou obrazovou přílohu a tabulky. Dalším nutným studijním materiálem budou *Dějiny Egypta* od Ladislava Bareše, Rudolfa Veselého a Eduarda Gombára (2009). Jedná se o velmi podrobné zmapování egyptské historie od jejich počátků až po současnost. Z použité cizojazyčné literatury zmíním například knihu *Israel-Arab Reader* od Waltera Laqueura a Barryho Rubina. Kniha obsahuje znění mnoha deklarácí, smluv a projevů týkajících se Blízkého východu v průběhu 20. století.

K psaní bakalářské práce mi posloužilo mnoho dalších titulů a článků, které jsou průběžně odcitovány v textu a jejichž souhrnný seznam bude zveřejněn v závěru práce.

V závěru práce budou shrnuta zjištění o sporu na Blízkém východě, zmíním také, co mi práce přinesla a do jaké míry rozšířila mé vědomosti, popřípadě, jak změnila můj náhled na věc.

1. Konec britského mandátu v Palestině a Válka za nezávislost

1.1 Konec druhé světové války

Konec druhé světové války měl vliv i na Blízký východ. Velká Británie musela vyklidit pozice z Íránu, Kuvajtu a dalších arabských zemí, její mandát nad Palestinou však stále trval a snažila se svůj vliv zde udržet.¹

Nástup labouristů k moci ve Velké Británii zapříčinil další omezení počtu přistěhovalců z poválečné Evropy. Pro Brity byl nyní výhodnější proarabský postoj kvůli nalezištím ropy a zemního plynu a obávali se, že by jim podpora Židů mohla cesty k nerostnému bohatství uzavřít, a proto roku 1945 podpořili vznik *Ligy arabských států*, jejíchž prvních sedm členů tvořily Egypt, Zajordánsko, Sýrie, Libanon, Irák, Saudská Arábie a Jemen. Na stranu Židů se přiklonily Spojené státy americké.²

Prezident Harry Truman, požadoval, aby Velká Británie povolila vstup sto tisícům židovských emigrantů do Palestiny. *Demokratická strana* ve Státech se totiž domnívala, že by podpora přistěhovalců do Palestiny mohla posílit její pozici ve volbách díky hlasům Židů žijících ve Spojených státech.³

Britská politika zapříčinila také spory ve vedení uvnitř samotné *Sionistické organizace*, kde proti sobě stáli dva muži. Na jedné straně byl Chaim Weizmann, který předpokládal vznik židovského státu pod britskou ochranou. Proti němu stál David Ben Gurion s tvrzením, že aby vznikl židovský stát, je nutné zařídit hromadné přistěhovalce a v případě potřeby zasáhnout proti Velké Británii násilím. Jelikož Weizmann spoléhal na britskou podporu, bylo jasné, že nad Ben Gurionem nezmůže.⁴

---

¹ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 76-78.

² Tamtéž.

³ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 32.

⁴ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 79-80.

1.2 Radikalizace izraelských ozbrojených skupin

Britská neústupnost ve zvýšení počtu emigrujících Židů (povoleno bylo maximálně 1500 osob za měsíc)⁵ vedla k tomu, že se v roce 1946 izraelské ozbrojené milice začaly radikalizovat, zvýšily svoje vyzbrojování a praktikovaly teroristické útoky na britské cíle v Palestině. Jednalo se především o čtyři frakce: *Hagana*, *Palmach*, *Irgun*, a *Lechi*.⁶

Kořeny vzniku *Hagany* sahají až do roku 1909, kdy se na území Palestiny zformovala skupina *Ha-Šomer*, která hlídala židovské osady. V roce 1920 se přejmenovala na *Haganu* a nějakou dobu spolupracovala s Brity na přepadových akcích ve *Druhé světové válce*. Po roce 1945 však začala *Hagana* organizovat protibritské sabotážní akce, ovšem ne na politickém poli jako ostatní ozbrojené skupiny, což svědčí o její umírněnosti.⁷

Součástí *Hagany* byl *Palmach*. Za druhé světové války *Palmach* spolupracoval s Brity na obraně Palestiny. Tato úderná levicová skupina vynikala systematickým tréninkem, kdy byli členové cvičeni v boji na krátkou vzdálenost, ve střelbě a ovládnutí zbraní. Zvláště byli cvičeni velitelé jednotlivých oddílů. Jejich úkolem bylo chránit obyvatele kibuců a provádět útoky na silnice a cesty v Palestině.⁸

Další ozbrojenou složkou byl *Irgun Cvai Leumi*, zkráceně pouze *Irgun* sestávající se z bývalých členů křídla *Hagany* vedených Vladimírem Žabotinským, který tehdy žádal revizi labouristického sionismu, který měl v té době dominantní postavení. Jako nevizionářská radikální a až teroristická skupina začala plně fungovat od roku 1937. Cílem *Irgunu* bylo vytvořit nezávislý židovský stát co nejrychleji. Vůdce Žabotinský odmítal jakoukoli spolupráci s Araby. Po smrti Žabotinského v roce 1940 nastoupil na jeho místo pozdější izraelský premiér a Gurionův sok Menachem Begin. Od těchto dob vedl *Irgun* ozbrojené teroristické akce proti britským

---

⁵ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 32.

⁶ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 55-66.

⁷ Tamtéž.

⁸ http://www.palmach.org.il/show_item.asp?itemId=8521&levelId=42857&itemType=0, citace 25. 11. 2011.

a arabským cílům, především na mosty a železnice.⁹ Poté, co *Irgun* zaútočil na hotel *King David*, ho David Ben Gurion označil za nepřítel Židů.¹⁰

Poslední výraznou sionistickou milicí byla skupina *Lochamej Chéruť Israel*, neboli *Lechi*. Jednalo se o odštěpenou část členů *Irgunu*. Tato skupina, přezdívaná *Sternův gang*, podle vůdčí osobnosti Avrahama Sterna, byla krajně nacionalistická a zastávala velmi tvrdé protibritské postoje. *Lechi* měla na svědomí atentáty na politické osobnosti a podobné teroristické akce jak v Palestině, tak i na půdě Velké Británie. Její obětí byl například lord Moyn nebo hrabě Bernadotte.¹¹ Roku 1942 byl Stern zavražděn a jeho pozici ve skupině převzal Jicchak Šamir a *Lechi* odstartovala prosovětskou orientaci a boj proti imperialismu, který britský mandát představoval.¹²

V dubnu 1948 *Irgun* a *Lechi* zmasakrovaly palestinskou vesnici Dejr Jásín, což způsobilo masový odchod palestinských Arabů ve strachu o život do okolních států. *Hagana* se od tohoto incidentu distancovala, i tak však: „cyklus vzájemného násilí nabral na obrátkách a rozpoutal rozsáhlý palestinský exodus.“¹³

Labouristé a členi politického středu a levice použili tento masakr proti Menachemu Beginovi, který byl v té době hlavou *Irgunu*. Podle nich se měl Begin spolu s *Irgunem* a *Lechi* do vesnice tajně vplížit za svítání 9. dubna. Begin tou dobou však pobýval doma v Tel Avivu.¹⁴

Na masakr v Dejr Jásín reagovali Arabové útokem na židovský konvoj lékařů a sester mířících do nemocnice *Hadasa*.¹⁵

V této době proti sobě stojí labouristé a revizionisté a tím se také formuje původ budoucí nevraživosti mezi izraelskou levicí a pravíci. Zastánce pravice Menachem Begin přeměnil *Irgun* na politickou stranu

---

⁹ Marek, ČEJKA: *Judaismus a politika v Izraeli*, Brno, 2009, s. 175-180.

¹⁰ <http://www.globalpolitics.cz/clanky/teroristicka-skupina-irgun>, citace 25. 11. 2011.

¹¹ Marek, ČEJKA: *Judaismus a politika v Izraeli*, Brno, 2009, s. 175-180.

¹² Tamtéž.

¹³ Tamtéž, s. 178.

¹⁴ David, K., SHIPLER: *Arab and Jews*, NY, 1987, s. 37.

¹⁵ Marek, ČEJKA: *Judaismus a politika v Izraeli*, Brno, 2009, s. 175-180.

Chéрут, tu však vládnoucí levice s Ben Gurionem v čele všemožně vylučovala z dění.¹⁶

1.3 Černá sobota

V noci 16. června 1946 se uskutečnila takzvaná *Noc mostů*, kdy jednotky *Palmachu* zničily několik mostů spojujících mandátní Palestinu se sousedními zeměmi. Britové po tomto incidentu napadli kibuci Matsuba a Bet Haareva, které byly považovány za základny skupin *Palmach* a *Lechi*. Druhá jmenovaná skupina měla na svědomí útok na *Allenbyho most* 18. června.¹⁷

Britové odpověděli operací *Agatha*, která je pro Izraelce známější pod názvem *Černá sobota*, protože se akt odehrál v sobotu 29. června. Operace probíhala na celém území mandátu. Bylo zatčeno mnoho lidí a členů *Hagany*, *Palmachu* a *Židovské agentury*, mezi nimi například člen policejního oddělení Dov Josef, nebo předseda *Židovské národní rady* David Remez, kteří byli intervenováni ve speciálních táborech v Rafiahu a Latrunu a *Židovská agentura* byla zavřena. Britové plenili židovské úřady a archivy, kde zabavovali nejrůznější dokumenty, nalezena byla například tajná dohoda mezi *Haganou*, *Irgunem* a *Lechi*, kde *Hagana* souhlasila s akcí zbylých dvou složek proti Britům v zájmu jednotného odporu. Brity byl objeven text tajné vysílací stanice *Hagany* s názvem *Kol Yisrael*. Britové taktéž hledali a zabavovali ukryté zbraně a munici.¹⁸

Po ukončení akce se skupiny *Hagana* a *Palmach* umírnily a nepokračovaly dál v teroristických akcích. Naopak *Irgun* a *Lechi* v protibritských akcích pokračovaly a dokonce je zintenzivnily. Vše vyvrcholilo bombovým útokem *Irgunu* na hotel King David 22. července 1946. V té době zde bylo přítomné vedení britské administrativní správy v Palestině. Při útoku zemřelo mnoho lidí, včetně Židů. *Irgun* tímto pro sebe zajistil pozornost světových médií.¹⁹

---

¹⁶ Marek, ČEJKA: *Judaismus a politika v Izraeli*, Brno, 2009, s. 175-180.

¹⁷ <http://www.etzel.org.il/english/ac09.htm>, citace 25. 11. 2011.

¹⁸ Tamtéž, citace 25. 11. 2011.

¹⁹ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 33.

1.4 UNSCOP a Nevyhlášená válka

Velká Británie pomalu ale jistě ztrácela moc nad Palestinou a zároveň se z jejího vlivu vymaňovala také Indie, jeden z hlavních důvodů, proč si Britové chtěli svou pozici na Blízkém východě uhájit.²⁰

Problém s mandátem Palestiny předložila *Organizaci spojených národů* v únoru 1947. OSN pár dní poté oznámila, že britská správa neměla podporu lidu a nefungovala tak, jak by měla. V dubnu téhož roku bylo svoláno Valné shromáždění OSN zaměřené na problém v Palestině. Zástupce Sovětského svazu v OSN A. A. Gromyko pronesl, že trvání britské správy nad Palestinou není dále možné a navrhl několik možností, jak situaci řešit.²¹

V červnu roku 1947 se do Palestiny dostavil vyšetřující výbor OSN s názvem *United Nations Special Committee on Palestine - UNSCOP (Zvláštní výbor OSN pro Palestinu)*, kdy jeho členové Kanada, ČSR, Guatemala, Nizozemsko, Peru, Uruguay a Švédsko navrhli rozdělit Palestinu na jeden stát izraelský a druhý arabský. Navíc by Jeruzalém tvořil samostatné území, takzvané *corpus separatum* s mezinárodní správou OSN.²²

Arabský stát měl podle UNSCOP zahrnovat pobřežní pás Gazy, Galilej a oblasti v okolí Nábulusu, Nebronu a Beerševy. Židovský stát se měl rozprostírat na pobřeží Tel Avivu a Haify, v oblasti Negevu a Chulského údolí.²³

V opozici k tomuto návrhu byla Jugoslávie, Írán a Indie, které doporučily v Palestině sloučit židovské i arabské obyvatelstvo a z Jeruzaléma vytvořit hlavní město. Palestinští Arabové rozdělení Palestiny odmítli a žádali nezávislou Palestinu.²⁴

Dne 29. listopadu 1947 potřebné dvě třetiny *Valného shromáždění* OSN odsouhlasily návrh UNSCOP o rozdělení Palestiny. Tento akt je

---

²⁰ Bernard, LEWIS: *Dějiny Blízkého východu*, Praha, 2000, s. 317-318.

²¹ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 82-83.

²² Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 33-35.

²³ Kirsten, SCHULZE: *Arabsko izraelský konflikt*, Brno, 2012, s. 18.

²⁴ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 33-35.

v dějinách známý jako Rezoluce číslo 181. Stanovilo se také datum konce britského mandátu, které připadlo na 15. května 1948.²⁵

Palestinští Arabové výsledek hlasování nepřijali a okamžitě začali útočit na židovské osady. Bojů se účastnili také dobrovolníci mimo území Palestiny, kteří se spojili do *Osvobozené armády* vedené Fawzím al-Kawukdzím. Izraelci se obávali, že se přeruší zásobování odlehlejších oblastí, chaos a nejednotnost Arabů však brzy způsobily, že palestinští Židé začínali mít navrch. Velká Británie pomalu stahovala svoje vojáky zpět do vlasti, a tak byla pasivní a snažila se konfliktu účastnit co nejméně.²⁶

1.5 Vyhlášení Státu Izrael

Stát Izrael představoval strukturu národnostní a politické nezávislosti židovského obyvatelstva a toto oddělení Židů od palestinských Arabů by zaručilo nezávislost obou stran. Židé s rozdělením souhlasili, ale Palestinci spolu s Araby nikoli.²⁷

Necelý den před oficiálním koncem britského mandátu v Palestině se v telavivském muzeu sešla prozatímní *Státní rada*, která 14. května 1948 slavnostně vyhlásila zřízení Státu Izrael takzvanou *Proklamací nezávislosti*.²⁸

Byla sestavena také prozatímní vláda v čele s Davidem Ben Gurionem. Vzápětí nový Stát Izrael uznaly také Spojené státy americké a Sovětský svaz. Ben Gurionova vláda se skládala ze třinácti ministrů zastupujících všechny strany kromě strany komunistické a nevizionářské na přání samotného Ben Guriona.²⁹

V lednu 1949 se konaly volby do *Knesetu* (izraelského parlamentu), kde se sociálně demokratická strana MAPAJ spojila s *Náboženskou jednotnou frontou*. Na jaře téhož roku byla vytvořena vláda volená,

---

²⁵ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 33-35.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Yeshayahu, LEIBOWITZ: *Judaism, Human Values and the Jewish State*, Cambridge, 1992, s. 243.

²⁸ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 78.

²⁹ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 100-101.

v jejímž čele stál opět Ben Gurion. Překvapením bylo zvýšení hlasů pro komunistickou stranu. Prvním prezidentem Státu Izrael se stal Chaim Weizmann.³⁰

Den po konci existence Britského mandátu Palestina, vstoupily jednotky Egypta, Sýrie a dalších arabských států na území Palestiny.³¹

1.6 Válka za nezávislost

1.6.1 Liga arabských států

Ačkoli Stát Izrael vznikl v souladu s podmínkami stanovenými OSN, *Liga arabských států* nechtěla souhlasit a ještě 14. května 1948 zahájila útok na Izrael, což odstartovalo první z arabsko-izraelských válek. Zajordánsko počítalo, že zabere Jeruzalém a oblasti ležící západně od Jordánu. Egypt toužil po obsazení pouště Negev na jihu a na severu Tel Avivu s okolím. V egyptské armádě se nacházeli dobrovolníci ze Súdánu, Maroka, Tuniska a Libye. Syrská armáda měla zabrat Galileu. Další vojáky mobilizoval Irák, Libanon a Saudská Arábie a bojů proti Židům se účastnila také Kawukdžího *Osvobozenecká armáda* a palestinští Arabové.³²

1.6.2 První etapa války

První etapa války trvala necelý měsíc a byla přerušena příměřím zprostředkovaným OSN. Po celou dobu se Izrael snažil zarazit arabský postup na izraelské území. Arabská armáda měla převahu jak civilní, tak technickou, ale kvůli nejednotnému vedení zde vládl nepořádek a chaos. Boje probíhaly současně na třech frontách. Na severní frontě útočily

---

³⁰ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 100-101.

³¹ Walter, LAQUEUR, Barry, RUBIN: *The Israel-Arab Reader*, NY, 1984, s. 125.

³² Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 103.

syrské jednotky na židovské osady a kibuce, především na Deganija A a B. Obě osady Izraelci uhájili.³³

Na střední frontě bojoval Izrael proti *Lize arabských států* o Jeruzalém. Bojů se zúčastnila jak *Hagana* tak *Irgun*. Ovšem jejich nekoordinovanost byla důvodem pro mnoho lokálních neúspěchů. Arabové totiž část města dobyli.³⁴

Jižní fronta patřila egyptským jednotkám útočícím na židovské osady v Negevu. *Hagana* i *Irgun* nakonec zastavily postup egyptské armády dál do vnitrozemí.³⁵

Ačkoli na jaře 1948 OSN vyhlásila embargo na dovoz zbraní do oblasti Izraele, tehdejší Československo neuposlechlo a i po změně režimu posílalo do Izraele kvalitní a funkční zbraně. Na území Československa také docházelo k výcvikům židovských dobrovolníků. Tato pomoc se později ukázala jako zásadní pro přechod Židů do ofenzivy.³⁶

Počátkem června 1948 OSN zprostředkovala křehké příměří trvajícím do 6. července téhož roku. Hlavním vyjednavatelem pro Palestinu byl hrabě Folke Bernadotte, jehož návrh sledování britského zájmu zde nenadchl ani jednu z nesvářených stran, a tak doporučil měsíční příměří. Tento muž spolu se skupinou dalších zahraničních politiků s názvem *United Nations Truce Supervision Organisation - UNTSO (Organizace OSN pro dohled nad dodržením příměří)* měl dohlížet na dodržování příměří v oblasti. Obě strany tento krok přivítaly a využily jej k vlastní regeneraci a přípravě na druhou část války. Během tohoto příměří byla sestavena Armáda k obraně Izraele, ve které se angažovali dobrovolníci a přistěhovalci židovského původu z Evropy. V průběhu příměří nechal David Ben Gurion potopit loď *Altalena* s posilami pro *Irgun*. Tehdy *Irgun* přestal existovat jako legální ozbrojená skupina³⁷

---

³³ Chaim, HERZOG: *Arabsko-izraelské války*, Praha, 2008, s. 56-67.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 80-82.

³⁷ Tamtéž.

Dne 6. července příměří vypršelo a zástupci *Ligy arabských států*, především Egypt a Sýrie, neměly zájem jej jakkoli prodlužovat.³⁸

1.6.3 Druhá etapa války

V den, kdy skončilo křehké příměří se opět rozpoutaly boje. Izrael, posílen zahraniční pomocí, vstoupil do druhé fáze války už s iniciativou ve vlastních rukou. Bojovalo se opět na třech frontách. Na severní frontě se rozvinulo pět brigád: *Alexandroni*, *Golani*, *Carmeli*, *Oded* a *7. brigáda*. Izraelské velení plánovalo dvě tajné protiarabské operace. Operace *Dekel* měla za úkol zlikvidovat *Osvobozeneckou armádu* Kawukdžího. Operace *Broš* byla namířena proti syrským vojskům. Izraelská vojska pod velením Chaima Laskova postupovala napříč Galilejí, a to nakonec donutilo Kawukdžího k ústupu.³⁹

Na střední frontě byl stále Jeruzalém obklíčený arabskými jednotkami. Dále byl obklíčen ještě Tel Aviv. Rozbití arabského obklíčení měla zařídit izraelská operace *Danny*. O osvobození Jeruzaléma od Arabů se zasloužily především brigády *Harel* a *Jiftach*.⁴⁰

Na jižní frontě proti sobě opět stály brigády Izraele a Egypta. Egyptské vojsko však utrpělo velkou porážku u Negby, což se negativně podepsalo na jejich morálce a způsobilo jejich konečné poražení.⁴¹

Druhé příměří zprostředkované opět hrabětem Bernadottem nastalo 19. července 1948. Izrael si vítězstvím v této válce upevnil své postavení na Blízkém východě. Počet izraelských obětí byl však nejvyšší ze všech arabsko-izraelských válek. Ukázalo se však, že rozhodnutí OSN o rozdělení Palestiny a statutu Jeruzaléma nebylo oběma stranami přijato, protože Galilea a poušť Negev, území určená pro nový arabský stát na území Palestiny a Jeruzalém, obsadil Izrael. Pásmo Gazy a území západně od břehu Jordánu si mezi sebe rozdělily pouze Egypt

---

³⁸ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 80-82.

³⁹ Chaim, HERZOG: *Arabsko-izraelské války*, Praha, 2008, s. 95-108.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

s Jordánskem. Zvedla se také vlna hromadného odchodu palestinských muslimů do sousedních zemí.⁴²

Téměř dva měsíce po uzavření příměří, konkrétně 17. září 1948, teroristé ze skupiny *Lechi* zavraždili hraběte Bernadotta, jelikož se pokoušel zařídit, aby podmínky Rezoluce 181 byly dodrženy, tedy aby byl Jeruzalém opět pod mezinárodní správou, připojení Negevu k Arabům a Galileje k Izraelcům a návrat palestinských emigrantů. Nahradil jej Ralph Bunche, který dohlížel na stanovení hranic mezi Araby a Izraelci, takzvanou *zelenou linií*, která platila až do roku 1967 a řešila hranice Izraele s Jordánskem a egyptskou Gazou.⁴³

Ve „Válce za nezávislost“ zahynulo v bojích více než 6000 Židů. Toto číslo představuje 1% tehdejší židovské populace v Izraeli.⁴⁴

2. Suezská krize

2.1 Arabská strana

V listopadu roku 1954 se Džamál Abd an-Násir stal vůdcem Egypta, ve kterém nyní vládl nacionalistický režim. Důstojníci těžce snášeli neúspěch z „Války za nezávislost“, a protože válka neskončila mírem, ale pouze příměřím, trval i nadále válečný stav. V Egyptě se proto vycvičila skupina vojáků určená pro boj s Izraelci v pásmu Gazy. Zároveň zde rostla prestiž Násirova režimu i protiizraelské nálady.⁴⁵

Ještě téhož roku, kdy se Násir ujal moci, Egypt uzavřel Tiranskou úžinu a odřízl tím cestu Izraelců z přístavu Ejlat do Rudého moře, ačkoli to bylo proti vůli OSN. Ke zhoršení egyptsko-izraelských vztahů přispěla i *Lavonova aféra*, kdy členové izraelské zpravodajské sítě nechali v Káhiře a Alexandrii vybuchnout nálože poblíž několika britských

---

⁴² Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 78-83.

⁴³ http://zpravy.idnes.cz/sedesat-let-pochyb-statu-izrael-dna-/kavarna.aspx?c=A080506_191836_kavarna_bos, citace 13. 12. 2011.

⁴⁴ Yoram, HAZONY: *The Jewish State*, NY, 2001, s. 269.

⁴⁵ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s 563-577.

a amerických kin a nádraží. O blížícím se ozbrojeném střetu svědčil fakt, že v létě roku 1956 nechal Násir znárodnit *Společnost Suezského průplavu* poté, co velká Británie nesouhlasila se svou účastí v britsko-americké půjčce, která měla být Egyptu poskytnuta pro výstavbu Asuánské přehrady. Egypt dále uzavřel dohodu o společné obraně se Sýrií a Jordánskem.⁴⁶

Tento Násirův krok bezpodmínečně vedl k válce o Suez na podzim roku 1956 v Egyptě zvané též třístranná agrese.⁴⁷

Po obsazení Sinaje Izraelci byl Egypt nucen uzavřít Suezský průplav a odmítl možnost příměří zorganizovanou Francií a Velkou Británií 31. října, což mělo za následek intervenci obou států do sporu.⁴⁸

Izrael na Egypt zaútočil 29. října na Sinajském poloostrově, kde dále vyčkával na kroky Francie a Velké Británie. Ty započaly operaci *Mušketýr*, kdy útočily ze vzduchu na egyptská města. Dne 6. listopadu se britské jednotky vylodily v Port Saidu a francouzské v Port Fuádu. Egypt se nevzdával a ještě téhož dne se sešla britská vláda, která po dohodě s Francií oznámila zastavení palby.⁴⁹

V květnu 1958 bylo v Římě potvrzeno egyptské vlastnictví Suezského průplavu.⁵⁰

2.2 Izraelská strana

Po konci „Války za nezávislost“ v roce 1949 Izrael stále odrážel egyptské útoky a snažil se prosperovat. Došlo k devalvaci izraelské libry a objevily se tendence překonat inflaci zintenzivněním exportu. Zahraniční Židé byli vyzýváni k finanční pomoci novému Izraeli. Problematická byla i politická situace. Kvůli náboženským neshodám se v Izraeli vystřídal v letech 1951-1958 u moci šest vlád a v této době se odehrály také „Kasztnerova“ a „Lavonova“ aféra. V případě „Kasztnerovy“

---

⁴⁶ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s 563-577.

⁴⁷ Tamtéž, s. 578.

⁴⁸ Tamtéž, s. 578-584.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

aféry se jednalo o křivou výpověď maďarského Žida Kasztnera ve prospěch nacistického zločince Kurta Beckera během Norimberského procesu. Během „Lavonovy“ aféry egyptská kontrarozvědka odhalila několik izraelských špiónů vedených Pinchase Lavonem, ministrem obrany, která se snažila umístit bomby do kin a jiných veřejných institucí v Káhiře a Alexandrii. Tento incident vedl k odstoupení Davida Ben Guriona z funkce, i když ne definitivně. V 50. letech se do Izraele stěhovali sefardští Židé, kteří podporovali izraelské pravicové strany, například *Chéрут*. Zahraniční politika Izraele před „Suezskou krizí“ se orientovala na africké státy a spolupráci s nimi.⁵¹

Egyptské zbrojení a modernizace armády nutily Izrael zaútočit proti Egyptu dřív, než to udělá on sám. Izrael už v lednu 1956 jednal s Francií a Kanadou o dodávkách zbraní, které Izrael potřeboval. Československo, na rozdíl od „Války za nezávislost“, kdy podporovalo Izrael, posílalo nyní zbraně Egyptu.⁵²

Po znárodnění Suezského průplavu zahájily Velká Británie, Francie a Izrael tajná jednání. Izrael měl zaútočit na Egypt jako první a armády Francie a Velké Británie by zasáhly později, aby tak zachovaly rovnováhu práv moci států při využívání Suezského průplavu.

29. října 1956 izraelští parašutisté obsadili průsmyk Mitla na Sinaji. Tato operace se nazývala *Kadeš*. Poté vyčkávali na ultimátum Francie a Velké Británie.⁵³

Izraelský útok byl odsuzován zejména Spojenými státy a *Valné shromáždění* OSN požadovalo oboustranné stažení vojsk za demarkační linii. 14. listopadu 1956 souhlasil izraelský *Kneset* se stažením vojsk ze všech Izraelem obsazených území na Sinaji za předpokladu, že by Egypt přestal využívat Gazu za účelem teroristických akcí a uzavírat Tiranské úžiny.⁵⁴

---

⁵¹ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 128-129.

⁵² Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 101.

⁵³ Jan, WANNER: *Bitva o Suez*, Praha, 2006, s. 336-337.

⁵⁴ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 325.

Konečné stažení vojsk nastalo až 16. března 1957. Jako symbol toho, že Tiranská úžina zůstane otevřená, tudy proplula americká loď *Kernhills*, která přistála v přístavu Ejlat.⁵⁵

2.3 Pozice mocností

Na Blízkém východě hájilo své zájmy hned několik států. Po znárodnění Suezského průplavu se do silné opozice proti Egyptu postavila Francie a Velká Británie. Velká Británie byla největším vlastníkem akcií *Společnosti Suezského průplavu*. Premiér Eden trval na okamžitém znovuzískání kontroly nad Suezem. Nechal vypracovávat plány vojenského útoku a toužil po svržení Násirova režimu.⁵⁶

Taktéž Francie se nehodlala smířit se ztrátou vlivu nad Suezem, už jen proto, že se v Paříži nacházelo centrum *Společnosti Suezského průplavu*.⁵⁷

Spojeným státům americkým záleželo na hladkém chodu průplavu a Násirův režim nepovažovaly za odstraněnýhodný. Chtěly taktéž prosadit, aby se Velká Británie a Francie dohodly s Egyptem mírovou cestou. Pro mírové řešení sporu byl i Sovětský svaz, který však reagoval se zpožděním.⁵⁸

Ve dnech 16. až 23. srpna 1956 se sešla první Londýnská konference uživatelů Suezského průplavu. Egypt se nezúčastnil z pochopitelných důvodů. Vytvořily se zde dvě skupiny, kde indická uznávala průplav za součást Egypta, americká přišla s návrhem, pro který nakonec hlasovala většina, a to vytvořit mezinárodní správu Suezského průplavu a vyplacení odškodnění postiženým státům. Násir americký návrh odmítl. Během druhé Londýnské konference se přítomní dohodli na systému poplatků a cestování v Suez. I toto Egypt zamítl. Sovětský svaz upozornil, že v této věci nezůstane stranou a nabídl Egyptu své lodivody, aby zachoval suezskou oblast bez zmatků.⁵⁹

---

⁵⁵ Martin, GILBERT: *Izrael - dějiny*, Praha, 2002, s. 326.

⁵⁶ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 573-579.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Tamtéž.

Velká Británie se rozhodla spolupracovat s Izraelem a Francií. 24. října 1956 byl ve francouzském Sévres podepsán *Sévreský protokol*, později *Deanovo Memorandum*. Za Izrael se aktu zúčastnil Ben Gurion, Peres a Dajan, Francii zastupoval Mollet, Pineau a Bourgés-Maunoury a Velkou Británií reprezentoval premiér Eden. Protokol se týkal společného protiegyptského postupu. Podle něj měl Izrael zaútočit jako první, načež by se do aktu vmísila Velká Británie a Francie a obě strany uklidnily.⁶⁰

Dne 30. října 1956 předali britští a francouzští diplomati Káhiře a Jeruzalému ultimáta o stáhnutí se ze suezské oblasti. Izrael a Británie s Francií odmítaly také rady OSN ke stažení izraelských vojsk.⁶¹

Dva dny poté, co Izraelci zabrali průsmyk Mitla, se uskutečnila operace *Mušketýr*, kdy na Egypt začaly útočit britské letouny. Vysadkáři Velké Británie obsadili Port Said, vysadkáři Francie zabrali Port Fuád.⁶²

Sovětský svaz byl odhodlaný zaručit mír na Blízkém východě i silou a otevřeně se postavil na stranu Egypta s příslibem několika tisíc dobrovolníků. Spojené státy začaly iniciovat mírová jednání a žádaly Francii, aby se stáhla. Velká Británie začínala postupně ztrácet vliv, jelikož se zhoršil zdravotní stav premiéra Anthonyho Edena a zmenšovaly se zásoby britského zlata.⁶³

2.4 Dopady války na arabský svět

„Suezská krize“ posílila Násirův režim, jelikož během války hájil nezávislost své země, ačkoli byl vojensky poražen. I tak se ale proti němu formovala domácí opozice v řadách Svobodných důstojníků v rámci islámského fundamentalismu reprezentovaného *Muslimským bratrstvem*. Násir reagoval tím, že špičky opozice důstojníků sesadil ze svých funkcí a po bombových útocích Bratrstva nechal jeho členy pozatýkat. Egyptská

---

⁶⁰ <http://www.nationalarchives.gov.uk/releases/2006/december/dean.htm>, citace 15. 12. 2011.

⁶¹ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 581-586.

⁶² Tamtéž, s. 581-591.

⁶³ Tamtéž.

spolupráce se Sovětským svazem se zintenzivnila, jelikož Sovětský svaz označil Egypt za oběť agrese Izraele a Francie s Velkou Británií.⁶⁴

V roce 1958 se Sýrie spojila s Egyptem a vytvořila se tak Sjedinčená arabská republika. Egypt dále upřednostňoval budování národní ekonomiky a soustředil se proti zahraničnímu kapitálu. Taktéž probíhalo znárodnování britských a francouzských podniků.⁶⁵

Po „Suezské krizi“ došlo k růstu arabského nacionalismu, který odmítal *Eisenhowerovu doktrínu* o zadržování komunismu, jelikož ji považoval za snahu zamezit nezávislosti arabských států. Doktrínu chtěla přijmout pouze Saudská Arábie, což vedlo k ukončení saudsko-egyptské spolupráce. V plném znění doktrínu přijal pouze Libanon. Arabský svět se poté rozdělil na nacionalistické státy a státy pokrokové a tím začala arabská „*studená válka*“, kdy stál Násir proti rivalům v arabském světě.⁶⁶

Sýrie se snažila o smíření Blízkého východu. Na vnitropolitickém poli však proti sobě stáli konzervativci a nacionalisté. V srpnu 1957 bylo odhaleno americké spiknutí, kdy se americké velvyslanectví zapletlo do přípravy vojenského převratu v Sýrii proti nacionalistickému režimu. Sýrie v roce 1958 uzavřela smlouvu o technické a vědecké spolupráci se Sovětským svazem.⁶⁷

2.5 Dopady války na Izrael

Po válce vzrostl počet židovských přistěhovalců z oblastí Středozemního moře a arabského světa, kteří byli pro svou nižší kvalifikaci terčem diskriminace. Tito přistěhovalci zastávali velmi nepřátelský postoj vůči „domácím“ Židům. Narostl také význam jediného izraelského přístavu u Rudého moře – Ejlatu, který usnadňoval kontakt mezi Asií a Afrikou. Izraelské hospodářství zažívalo rychlý vzestup, průmyslová výroba se zvyšovala ročně o 13% díky přílivu zboží a kapitálu ze Spolkové republiky Německo za pronásledování Židů nacisty za *Druhé*

---

⁶⁴ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 581-591.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Tamtéž.

světové války. Zakládaly se nové továrny a Izrael se stal zajímavým i pro zahraniční investory.⁶⁸

V Izraeli rostl počet obyvatel a bylo nutné pro ně najít nové oblasti vhodné pro život. Začalo se tedy zefektivňovat zavlažování neúrodných míst: V roce 1956 Izrael uskutečnil nákladný projekt, při kterém byla voda ze severu odváděna na jih. Proto mohly vzniknout nové osady i v suchých oblastech pouště Negev.⁶⁹

Ben Gurionova vláda se snažila navázat přátelské styky se zeměmi Asie a Afriky, ve kterých padl koloniální režim, a staly se nezávislými. V Kamerunu, Ghaně, Senegal a Ugandě ukazovali Izraelci obyvatelům, jak pěstovat zeleninu, chovat včely a stavět pokusné farmy na citrusové ovoce. Od roku 1966 se podíleli i na výcviku ozbrojených sil Etiopie, Tanzánie a Zairu.⁷⁰

Izrael pokračoval ve spolupráci s Francií, která dodávala do Izraele zbraně a angažovala se v izraelském jaderném výzkumu. Spjoval je i společný nepřítel, kterým byl Egypt.⁷¹

Po „Suezské krizi“ docházelo ke změnám i na vnitropolitickém poli. Na jaře 1961 začali jednat všeobecní sionisté s pokrokovými o spojení proti převažující sociálně demokratické straně MAPAJ a spojili se v *Liberální stranu*. Tato strana hájila zájmy soukromých podnikatelů a farmářů. Ve volbách v roce 1961 získala společně s další opoziční stranou *Chéruť* každá po sedmnácti křeslech v *Knesetu*. Začátkem roku 1964 se u centristů a pravice ozývaly hlasy o vytvoření parlamentního bloku. *Chéruť* a téměř všichni liberálové souhlasili, avšak část liberálů považovala *Chéruť* za moc militantní, návrh odmítla a posléze se z nich vytvořila *Nezávislá liberální strana*. Parlamentní blok nakonec vznikl pod jménem *Gachal*.⁷²

Arabští členové *Komunistické strany Izraele* počali ze strany vystupovat a hlásili se k Násirovu protiizraelskému postoji. *Komunistická strana Izraele* se později rozdělila. V 60. letech se konaly v Izraeli troje

---

⁶⁸ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice. 1991, s. 138-140.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Martin, GILBERT: *Dějiny: Izrael*, Praha, 2002, s. 330.

⁷¹ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 101.

⁷² Martin, GILBERT: *Dějiny: Izrael*, Praha, 2002, s. 340-341.

parlamentní volby v letech 1961, 1965 a 1969, ve kterých vždy zvítězila sociálně demokratická strana MAPAJ, tedy labouristé (od roku 1965 MAARACH). U moci v Izraeli tak stále zůstávala levice.⁷³

2.6 Dopady války na mezinárodní situaci

Po „Suezské krizi“ se změnilo postavení Velké Británie a Francie na Blízkém východě. Velká Británie zúžila sféru vlivu na Kypr, Libyi a Záliv, klesla také hodnota britské libry a premiér Eden podal demisi, pro ostatní *torye* se stal nežádoucím. „Krise vybudila *labouristy* a při nejmenším dočasně zahladila všechny jejich stranické rozpory. Po velkých veřejných protestech vznikla *Kampaň za atomové odzbrojení* (*Campaign for Nuclear Disarmament, CND*), která v následujících letech organizovala veřejné hlasy proti obranné politice státu.“⁷⁴ Britové se definitivně stáhli v roce 1967, ačkoli byli ještě neoficiálně přítomni v Perském zálivu. Francie přicházela o Maghrib, Tunisko a Alžírsko. Docházelo k zabavování britských a francouzských nemovitostí ve prospěch egyptské národní ekonomiky. Charles de Gaulle se domníval, že by spojenci Egypt porazili, pokud by byla operace lépe organizovaná a nebyla svěřena výlučně pod britské vedení.⁷⁵

Velká Británie a Francie přestaly spoléhat na Spojené státy a začaly vyvíjet vlastní nukleární zbraně. USA nemohly Britům a Francouzům zapomenout jejich velmocenské postoje na Blízkém východě, oni zase nezapomněli na americký nátlak.⁷⁶

Do poválečné situace na Blízkém východě se zapojili také oba aktéři „Studené války“. Spojené státy se zde snažily ve jménu *Eisenhowerovy doktríny* udržet oblasti ve sféře západního vlivu a převzít roli hegemonu na Blízkém východě. Spojené státy by zemím, které by doktrínu přijaly, poskytovaly vojenskou i ekonomickou pomoc.⁷⁷

---

⁷³ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 140-141.

⁷⁴ Ellis, WASSON: *Dějiny moderní Británie*, Praha, 2010, s. 330.

⁷⁵ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 586-589.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Tamtéž.

Taktéž vliv Sovětského svazu po válce rostl. Především Egypt začal se Sověty spolupracovat a spoléhat na jejich pomoc. Užší spolupráce Egypta se Sovětským svazem v politice a hospodářství dovolila Násirovi odmítat zahraniční kapitál.⁷⁸

Sovětský svaz také omezil moc Velké Británie s Francií a sám se dostal do klíčové pozice na Blízkém východě.⁷⁹

3 Šestidenní válka

3.1 Arabská strana

V roce 1961 Sýrie vystoupila ze Sjednocené arabské republiky. Násir také vyslal své jednotky do Jemenské arabské republiky, aby zde uklidnil obyvatele, kteří stále uznávali minulý režim zajdovského imáma.⁸⁰

Palestinští uprchlíci soustřeďující se poblíž hranic své bývalé domoviny začali konsolidovat své požadavky a začaly vznikat různé civilní i militantní skupiny. Nejznámější z nich byla OOP, tedy *Organizace pro osvobození Palestiny*, která měla, jak napovídá název, vyhnat Židy z Palestiny a popřít samotnou existenci židovského státu v Palestině. Oficiálně vznikla roku 1964, její počátky však sahají o pár let zpět. Její vznik plně podpořil Egypt, proti bylo Jordánsko. V roce 1968 se k OOP připojila skupina *Fatah*, kterou vedl Mohammed Jásir Abdal-Raúf Kudwa Al-Husajní, přezdívaný Arafat. Až do začátku „Šestidenní války“ nebyla organizace nijak zvlášť aktivní. OOP byla pro Izrael a západní země teroristickou skupinou, pro Araby to však byla osvobozenecká organizace palestinských Arabů. OOP měla vlastní *Palestinský parlament*, *Palestinskou národní radu*, *Palestinskou národní chartu*, což byla jakási ústava, vydávala vlastní tiskoviny a zavedla systém sociálního zabezpečení. Pod záštitou OOP působily i různé frakce, například *Lidová*

---

⁷⁸ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 586-589.

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ Albert, HOURANI: *Dějiny arabského světa*, Praha, 2010, s. 404.

*fronta pro osvobození Palestiny, Organizace Abú Nidala nebo Organizace Černého září.*⁸¹

Po „Suezské válce“ panoval mezi Egyptem a Izraelem relativní klid až do roku 1963, kdy Izrael hodlal využívat tok řeky Jordánu k osídlení severní části Negerské pouště. Egypt o rok později vypracoval plány na vlastní využití Jordánu, kterému měly být přehrazeny přítoky.⁸²

Ovšem na syrsko-izraelské hranici byla situace napjatější. V Sýrii od roku 1962 byli vedoucí stranou BAAS. Na jaře roku 1967 došlo v severovýchodní části Izraele k přestřelce Izraelců se Syřany. Egypt poté Izrael varoval, že podruhé už nebude tolerovat útok na syrského spojence a podél hranic na Sinaji umístil tanky a pěchotu. Sýrie se nadále obávala, že Izrael chce obsadit hlavní město Damašek. Dne 16. května vyhlásila *Spojená arabská republika* výjimečný stav a přislíbila Sýrii pomoc v případě izraelského napadení. Poté jednotky OSN obsadily Sinaj. Následně však byly staženy, jelikož Sovětský svaz předal Egyptu mylnou zprávu o vysoké koncentraci izraelských jednotek u syrských hranic. Egypt opět uzavřel Tiranskou úžinu a Izrael tím byl odříznut od přístavu Ejlat a přísunu ropy. Egypt začínal předvídat, že Izrael zaútočí jako první a na útok se začal připravovat. Egypt věřil, že je dostatečně silný na to, aby Izrael zničil a své sebevědomí pojistil ještě obranným paktem se Sýrií a dohodami s Jordánskem a Irákem o vzájemné pomoci.⁸³

Izraelská operace *Moked* byla však precizně připravena a překvapující a znamenala pro egyptské letectvo katastrofu, ačkoli egyptská armáda vlastnila prvotřídní zbraně a rozsáhlý vojenský arzenál. Káhira však záměrně tuto událost zatajila Sýrii a Jordánsku. Egypt následně ztratil kontrolu na Sinaji a Tiranskou úžinu, Sýrie ztratila Golanské výšiny. Dne 8. června 1967 Egypt souhlasil s ukončením palby. Tímto de facto skončila „Šestidenní válka“ pro Egypt s ohromnými lidskými i materiálními ztrátami pro arabskou koalici.⁸⁴

---

⁸¹ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestiny*, Brno, 2010, s. 102-112.

⁸² Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 604-609.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

3.2 Izraelská strana

V letech 1966 až 1967 byla situace na syrsko-izraelských hranicích velice napjatá, především kvůli aktivitě *Fatahu*. Sýrii se taktéž nelíbily izraelské zavražovací plány, a proto v pohraničních oblastech docházelo k přestřelkám obou stran. Dne 7. dubna 1967 Izrael po arabském útoku sestřelil několik syrských letadel v galilejské oblasti. *Kneset* prosadil politiku velké síly vůči Arabům a záhy Izrael varoval Sýrii, že jakýkoli pokus o zabrání izraelského území povede k válce. Poté, co Egypt zablokoval Tiranskou úžinu měl izraelský ministr zahraničí Abba Eban zjistit, do jaké míry se může Izrael spolehnout na západní mocnosti. Francie, Velká Británie i Spojené státy Izrael podpořily a nechaly jeho armádě volné ruce.⁸⁵

Izrael, ani Egypt nestály zprvu o vojenský konflikt. Egypt například navrhl, že budou-li mít izraelské lodě vyvěšenou vlajku nezávislého státu, budou moci proplout Tiranskou úžinou bez problémů. Izrael toto odmítl a 23. května vyhlásil totální mobilizaci. Začal provádět špionážní akce v arabských zemích a přední analytici zkoumali arabské úmysly a záměry.⁸⁶

Dne 1. června byla sestavena vláda národní jednoty Lévyho Eškola, kde Moše Dajan měl funkci ministra obrany.⁸⁷

Při závěrečné schůzi kabinetu z 3. na 4. června všichni ministři hlasovali pro válku a o den později, 5. června 1967 byla zahájena bojová akce proti Egyptu s názvem *Moked*, kdy izraelské letectvo zaútočilo na egyptské letouny na zemi.⁸⁸

Úspěch akce zaručila izraelská rozvědka a americká zpravodajská činnost, která určila přesnou polohu všech skutečných letadel i dřevěných maket. Ve stejný den zaútočily také pozemní jednotky, které byly rovněž úspěšné. Dne 6. června Izrael zaútočil na syrské, jordánské i irácké jednotky na Sinaji, útoky směřovaly i na sinajskou infrastrukturu. Zároveň

---

⁸⁵ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 604-609.

⁸⁶ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 146.

⁸⁷ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 117.

⁸⁸ Ivan, BROŽ: *Arabsko-izraelské války*, Praha, 2005, s. 190-191.

získal pod svou kontrolu egyptskou pevnost *Šarm aš-Šajch*, která dohlížela na Tiranskou úžinu. Dne 7. června Izrael dobyl v Jeruzalémě Staré Město a tím jej celý získal do vlastních rukou na úkor Jordánska. Dne 8. června byla za dodnes neobjasněných okolností potopena americká špionážní loď *Liberty*. Izrael postupně dobyl Golanské výšiny ze syrských rukou do 10. června, ačkoli byla válka na žádost OSN ukončena už 7. června 1967 (Egypt souhlasil o den déle).⁸⁹

3.3 Pozice mocností

V USA byla v 60. letech u moci demokratická administrativa, která byla k Židům vstřícnější než republikáni. Poté, co Eškol předložil ve Washingtonu plány vojenských akcí, dostal od prezidenta Johnsona garanci podpory.

Po skončení války v Alžírsku se postoj Francie k Izraeli změnil a Charles de Gaulle se hodlal ekonomicky i vojensky orientovat na arabský svět, ačkoli dodávky zbraní z Francie do Izraele stále pokračovaly.⁹⁰

Jak USA, tak SSSR se na Blízkém východě začaly více angažovat po vojenském převratu v Řecku, ačkoli měly jen málo společného s původním problémem. Proto války na Blízkém východě netrvaly dlouho, neměly jasného vítěze a byly ukončeny mezinárodním nátlakem.⁹¹

OSN se snažila situaci vyřešit diplomaticky a generální tajemník U Thant doporučil monitorování úžin. Egypt souhlasil, ale Izrael odmítl. Sovětský svaz nadále podporoval egyptskou blokádu úžin vůči izraelským lodím a varoval Izrael, aby ve vlastním zájmu neútočil na Sýrii.⁹²

3.4 Dopady války na arabský svět

---

⁸⁹ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 609-613.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Tamtéž.

Palestinci žijící na Izraelem dobytých území se dostali pod izraelskou vojenskou kontrolu, což vedlo k stále většímu odporu Palestinců k Židům. Porážka Egypta v „Šestidenní válce“ vedla k otřesu Násirova režimu, důstojníci ho vyzývali k podání demise. Zároveň z prohry obviňovali i USA a Sovětský svaz. Sovětský svaz musel však později Egypt požádat o materiální pomoc. Egypt se tak stal součástí východního bloku. Násir rezignoval 9. června 1967, tedy den před oficiálním koncem války. Spolu s ním odstoupilo šest ze sedmi nejvyšších generálů v zemi. Ovšem pořádání demonstrací civilního obyvatelstva, které ho žádalo, aby se vrátil, způsobilo, že 10. června Násir stanul opět včele vlády i samotného Egypta a propustil kolem 400 důstojníků.⁹³

Po válce se v Súdánu konala konference arabských státníků. Umírnění volali po řešení sporů s Izraelem mírovou cestou, extremisté volali po likvidaci Izraele. Egypt po míru s Izraelem netoužil, zároveň se nemohl smířit se ztrátou Sinaje a hodlal jej dobýt zpátky, čehož chtěl docílit takzvanou „Vyčerpávací válkou“ vedenou proti Izraeli. Válka začala 21. října 1967, kdy Egypt v první fázi války zaútočil na izraelské lodě v Suezském průplavu. Během této události byl potopen Izraelský torpédoborec Eilat. Izrael odpověděl útokem na arabské rafinerie. Boje s většími či menšími přestávkami trvaly do roku 1970.⁹⁴

Násir už se však konce války nedočkal. Zemřel na srdeční selhání a na jeho místo nastoupil Anvar Sadat.

Po vydání rezoluce OSN arabské státy pochopily, že obsazená místa musejí evakuovat, ačkoli se zde nejednalo o Palestincích jako takových ale pouze o uprchlících všeobecně.

Organizace pro osvobození Palestiny vystoupila z pozadí do mezinárodního povědomí jako partyzánská a teroristická organizace silně zaměřená proti Izraeli s cílem vrátit Palestincům jejich domovinu na úkor Izraele. Díky občanské válce v Libanonu si zde OOP mohla zřídit základnu až do roku 1982, kdy je vyhnal Izrael. Poté se její centrum přemístilo do Tuniska, kde zůstalo až do roku 1994.⁹⁵

---

⁹³ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 613-614.

⁹⁴ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 158-162.

⁹⁵ Bernard, LEWIS: *Dějiny Blízkého východu*, Praha, 2000, s. 320-321.

Po válce převzal Izrael kontrolu nad celým Jeruzalémem, kde se nacházela početná arabská komunita a Izrael se snažil zvýšit jejich životní podmínky, do jejich obydlí instaloval vodovody a rozšiřoval arabské školy. Svoboda arabského tisku zde byla větší než v některých, ryze muslimských státech, ale i tak se muslimské obyvatelstvo cítilo utlačováno a stále více se přiklánělo k OOP.⁹⁶

3.5 Dopady války na Izrael

Po válce zaplavila Izrael vlna euforie a nadšení z vítězství, které zaručila lépe vycvičená a koordinovaná armáda a kvalitní americké a francouzské zbraně. Získal velká území na úkor arabských sousedů, jako Sinajský poloostrov Pásmo Gazy, Západní břeh Jordánu a Golanské výšiny a kontrolu nad mnoha tisíci Araby. Pro Izrael však vyvstala jedna důležitá otázka, a to, jak naložit s Araby, kteří najednou žili na izraelském území. Izrael proto hodlal nabídnout arabským státům stažení svých vojsk na úroveň původních hranic. Jedním z mírových návrhů byl *Allonův plán*, podle kterého by se vrátil západní břeh Jordánu a Gaza Jordánsko-palestinskému státu (který ještě v té době neexistoval) a Egypt by dostal zpět Sinaj. Zároveň obsahoval podmínky nepřijatelné pro arabský svět, například kontrola celého Jeruzaléma nebo Golanských výšin, a plán tak nebyl nikdy realizován.⁹⁷

Izraelské hospodářství se po „Šestidenní válce“ dostalo do patrné konjunktury. Přistěhovalci a rostoucí porodnost pomohli dosáhnout plné zaměstnanosti. Do roku 1970 se také dařilo udržet stabilní cenu.⁹⁸

Izrael dostal pod kontrolu také židovské osady, opuštěné po roce 1948, jelikož se o tato území však nějakou dobu nepečovalo, půda bylo opět slaná a nevhodná pro pěstování. Na území západního břehu Jordánu a Gazy se začaly zakládat nové izraelské osady⁹⁹

---

⁹⁶ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 153-158.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Tamtéž.

Vztahy s Egyptem se však neustále zotřovaly, až vše vyústilo ve „Vyčerpávací válku“, kdy chtěl Egypt vysílit Izrael zdoluhavým počínáním a nevýznamnými boji a získat tak zpět Sinaj. Během války, která trvala do roku 1970, v Izraeli nastoupila po Eškolovi Golda Meirová. V roce 1973 se vytvořil velký pravicový politický blok sestavený z několika pravicových a liberálních stran s názvem *Likud* (Jednota). Založil ji Ariel Šaron ze stran *Gachal*, *Svobodný střed*, *Stát* a *Hnutí země Izraelské*. Lídrem strany se stal Menachem Begin.¹⁰⁰

3.6 Dopady války na mezinárodní situaci

Zatímco USA navázaly s Izraelem ještě těsnější spojení, Sovětský svaz považoval Izrael za agresora, přerušil s ním po válce jakékoli diplomatické styky a ústy Federenka požadoval odsouzení Izraele a jeho stáhnutí za hranice z roku 1949. Jeho rezoluce však získala pouze šest hlasů. Proto Federenko změnil svůj postoj a požádal U Thanta, aby se svolal *Valné shromáždění*. To se sešlo 19. června 1967 a sovětský funkcionář Kosygin zde přednesl překvapivou řeč obhajující právo Izraele na existenci a zároveň doufal v nastolení míru na Blízkém východě. Poté však obvinil Spojené státy a Velkou Británii, že jejich účast na izraelské straně ohrožuje *status quo*. Arabské státy a státy východního bloku tuto myšlenku přijaly jednomyslně. Taktéž některé rozvíjející se africké státy byly na straně Sovětského svazu. Naproti tomu USA zastoupené Goldbergem tvrdily, že mír bude zaručen dohodami o uznaných hranicích. Ani jeden z návrhů však nezískal potřebný počet hlasů. Jednotlivé státy, jakými bylo Dánsko, Velká Británie, Itálie a Belgie požadovaly stažení izraelských vojsk za původní hranice a zároveň potvrzení existence všech států na Středním východě.¹⁰¹

19. června americký prezident Johnson vyhlásil pět principů míru na Blízkém východě, podle kterých má každý národ v oblasti právo na existenci, musí se spravedlivě nakládat s uprchlíky, musejí být

¹⁰⁰ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 127-128.

¹⁰¹ Howard M., SACHAR: *Dějiny státu Izrael*, Praha, 1999, s. 507-511.

respektovány zákony námořní plavby, musí se omezit zbrojení na Blízkém východě a musí se respektovat politická a teritoriální nezávislost států na Blízkém východě.¹⁰²

Nejvýznamnější mezinárodní poválečnou aktivitou však bylo přijetí rezoluce č. 242 Radou OSN 22. listopadu 1967, kterou navrhl britský delegát Caradon. Rezoluce se týkala podmínek míru na Blízkém východě a záměrně byla sepsána tak, aby určité body vyznívaly dvojsmyslně, a tak ji jak Izrael, tak arabské státy pochopily po svém.¹⁰³

4 Válka Jom Kippur

4.1 Arabská strana

Po nečekaném úmrtí Gamála Násira se po referendu 15. října 1970 stal novým prezidentem Anvar as-Sadat. Sovětský svaz odmítal dál posílat dodávky zbraní do Egypta z obavy před další válkou a zároveň vzájemný vztah ochladl poté, co se v Súdánu odehrál nepovedený pokus o komunistický převrat a prezident Sadat se postavil na stranu súdánského vůdce Nimarjího. Dne 7. července 1972 Sadat vypověděl službu všem sovětským techniků a poradců a zároveň zamezil dodávkám benzínu do sovětských základen. V Egyptě se ale nadále budovala obranná opatření ve spolupráci se Sovětským svazem. Byl vystavěn raketový val a po území byly rozmístěny rakety bránící vpádu útočníků dál do vnitrozemí.¹⁰⁴

Na podzim roku 1972 se začal Sadat připravovat na válku s Izraelem. Sovětský svaz vzkázal, že žádné zbraně už Egyptu posílat nebude. Válka měla mít charakter *blitzkriegu* a likvidovat izraelská vojska na Sinaji. Vytvořilo se uskupení ozbrojených sil Egypta, Sýrie a Libye,

---

¹⁰² Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 119.

¹⁰³ Howard M., SACHAR: *Dějiny státu Izrael*, Praha, 1999, s. 509.

¹⁰⁴ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 621-625.

s otevřeným vstupem pro Irák, Jordánsko a Maroko. Výzvědné služby se o přípravování této akce nedozvěděly.¹⁰⁵

V sobotu 6. října 1973 Egypt překročil Suezský průplav a pronikl přes izraelskou *Bar Levovu linii* do vnitrozemí. Tato operace se nazývala *Badr*. Cílem bylo výlučně dobýt zpět ztracená území z „Šestidenní války.“ Egypt zaútočil v době, kdy se v Izraeli slavil svátek *Smíření (Jom Kippur)*, a tak byly ulice vylidněné a nikdo jim nebránil v postupu. V Golanských výšinách na Izrael současně útočily syrské jednotky. Jordánsko se útoku nezúčastnilo. V této době slavil i arabský svět, a to svátek *Ramadán*, válka se proto Egyptány nazývá „Ramadánová“, Syřané ji pojmenovali jako „Říjnovou“. Egyptský útok byl zdařilý, a pro Izrael nečekaný a zničující. Izraelské zálohy odpověděly 8. října neúspěšnou tankovou ofenzívou, jelikož byl Egypt na útok tanků už vyzbrojen protitankovými raketami ze Sovětského svazu. Na severu Izrael bojoval proti syrským jednotkám.¹⁰⁶

Zvrat pro arabskou armádu přišel až 11. října, kdy Izrael prolomil syrskou obranu a ničivými nálety a tvrdým postupem tanků se dostal do syrského vnitrozemí. Egypt se obával postupovat dál do nitra Izraele, jelikož nečekal jeho vzchopení a neměl tak připravený plán, co dělat dál. Druhá egyptská ofenzíva začala až 12. října, a to bylo pozdě, jelikož se izraelské tanky už stačily z Golanských výšin přesunout k Sinaji. 14. října byly během tankové bitvy rozdraceny egyptské zálohy. O den později Izrael překročil Suezský průplav a mířil k Ismaílii. Sadat se sešel se sovětským předsedou Kosyginem, který mu ukázal družicové snímky bojiště. Egyptský prezident až tehdy pochopil rozsah izraelské ofenzivy, odvolal náčelníka generálního štábu Šádhilího.¹⁰⁷

Dne 19. října státy v Zálivu, Libye a Alžírsko vyhlásily embargo proti Spojeným státům kvůli jejich podpoře Izraele.¹⁰⁸

Prezident Sadat i syrský prezident Asád souhlasili s uzavřením příměří 22. října 1973 hned poté, co Rada OSN přijala rezoluci č. 338

---

¹⁰⁵ Ivan, BROŽ: *Arabsko-izraelské války*, Praha, 2005, s. 258.

¹⁰⁶ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 627-631.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 145.

o okamžitém zastavení bojů. Boje však pokračovaly, ačkoli rezoluci přijal i Izrael. 24. října Izrael obklíčil přístavní město Suez. Postup byl zastaven až po přijetí další rezoluce o návratu vojsk na původní pozice.¹⁰⁹

Čtvrtá arabsko-izraelská válka skončila 25. října 1973, když Izrael definitivně přijal příkaz OSN na zastavení palby.¹¹⁰

4.2 Izraelská strana

Poté, co Izrael vyhrál v „Šestidenní válce“ a zabral nová území, v zemi zavládl pocit bezpečí. Vedoucí politici žili v domněnách, že Arabové po takové porážce už nemohou znovu zaútočit. Generál Ariel Šaron sjednotil z pravicových a liberálních stran stranu *Likud*, jež se v roce 1973 stala první pravicovou stranou, která se vymanila ze stínu levice.¹¹¹

Dne 6. října 1973 Izrael slavil nejvýraznější svátek judaismu, *Jom Kippur*, neboli *Den smíření*. Vzhledem k tomu, že byli všichni doma, kde se modlili, mohly egyptské a syrské jednotky bez potíží zaútočit a překvapit tak nic netušící civilisty. Výhodou pro ně byl i fakt, že ten den nevysílal rozhlas, ani televize. Výzvědná izraelská služba však upozornila na možný egyptský útok generální štáb několik dní dopředu. Ten však varování nebral na zřetel. Taktéž izraelské jednotky u Suezského průplavu si všimly, že Egypt něco chystá. Ministerská předsedkyně Golda Meirová ještě v dopoledních hodinách prostřednictvím amerického velvyslance B. Keatinga oznámila Egyptu, Sýrii a Sovětskému svazu, že částečná izraelská mobilizace není projevem nepřátelství.¹¹²

Ve večerních hodinách už rozhlas oznámil, že egyptská činnost u Suezského průplavu měla za výsledek vybudování tří předmostí.¹¹³

Ačkoli byl Izrael překvapen, mobilizace proběhla rychle. Ministr obrany Moše Dajan a náčelník generálního štábu David Elazar i přesto v prvních dnech války záměrně informovali izraelskou veřejnost

---

¹⁰⁹ Marek, ČEJKA: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, 2011, s. 145.

¹¹⁰ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 171-172.

¹¹¹ Tamtéž, s. 166-168.

¹¹² Jan, WANNER: *Krvavý Jom Kippur*, Praha, 2002, s. 161-163.

¹¹³ Martin, GILBERT: *Izrael - dějiny*, Praha 2002, s. 427.

nepravdivými prohlášeními s cílem uklidnit obyvatelstvo. Paradoxně sám Dajan na začátku války považoval za nutné nasazení jaderných raket *Jericho*, k čemuž však nakonec nedošlo. Také premiérka Izraele Golda Meirová zapírala neúspěchy a naopak podněcovala protiarabské nálady.¹¹⁴

Arabská útok způsobil ohromné ztráty především izraelskému letectvu a trvalo týden, než dokázal Izrael přejít do protiútoků, především díky pomoci Spojených států a díky izraelským opravářům, kteří dokázali opravovat poškozené bojové stroje velmi rychle a efektivně i v nepříznivých polních podmínkách. Taktéž kvalitní zdravotní pomoc polních nemocnic měla svůj podíl na konečném zvratu války. Od 15. října se na jižní frontě dařilo Izraeli Egypt pomalu zatlačovat zpět a opět získával leteckou převahu. 16. října izraelská armáda překročila Suezský průplav díky „válcovému mostu“ a o den později dobyla Ismaílii a město Suez.¹¹⁵

Na základě rezoluce OSN měla být palba zastavena 22. října 1973, v den, kdy Izrael znovu dobyl masiv Hermon v Golanských výšinách. Boje však skončily až 24. října, kdy Izrael přijal další rezoluci OSN týkající se původních pořádků v oblasti.¹¹⁶

4.3 Pozice mocností

Ani Spojené státy, ani Sovětský svaz si dlouho nepřály další válku na Blízkém východě a snažily se jí vyhnout. Poté, co se v Egyptě ujal moci prezident Sadat, změnila se egyptská orientace ke světovým mocnostem. Egypt upustil od podpory a spolupráce se sovětskou politikou a byl ochoten kooperovat se Spojenými státy. Washington nejprve na Sadatovy snahy nereagoval. Změna nastala až v roce 1971. Tajemník USA Rogers odjel do Egypta se Sadatem vyjednávat o podmínkách trvalého příměří na Blízkém východě. Sadata ovšem nijak

---

¹¹⁴ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 168-172.

¹¹⁵ Howard, SACHAR: *Dějiny Státu Izrael*, Praha 1999, s. 577-581.

¹¹⁶ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 621-630.

nepřesvědčil, a proto se egyptský prezident začal orientovat na Henryho Kissingera, poradce prezidenta Nixona.¹¹⁷

Sovětský svaz s nelibostí pozoroval spolupráci Egypta s USA. Egypt tvrdil, že spolupráce s USA je čistě účelová a na důkaz svých slov podepsal dne 27. května 1971 se Sovětským svazem Smlouvu o přátelství s platností po dobu pěti let. Vzájemné vztahy však ochladly kvůli tomu, že Egypt nepodpořil pokus Súdánské komunistické strany o převrat. I Tak však SSSR nechtěl další válku na Blízkém východě, a proto odmítal Egyptu dále poskytovat zbraně. Egypt rovněž vypověděl službu mnoha sovětským technikům.¹¹⁸

Během války „Jom Kippur“ však opět fungovala sovětsko-egyptská spolupráce v podobě sovětského leteckého a námořního mostu, který byl uveden do provozu 9. října a dodával do Egypta bojovou techniku. Na izraelské straně byly i v této válce tradičně Spojené státy, které také zřídily letecký most, ale až 14. října.¹¹⁹

Poté, co Sadat 18. října obdržel letecké snímky bojiště, se začalo jednat o uzavření příměří. Spojené státy požadovaly ukončení bojů už od 10. října. S koncem války souhlasil i Sovětský svaz, ovšem Sadat byl proti. Tímto se nakrátko spojily Spojené státy a Sovětský svaz na diplomatickém poli. Podobu rezoluce za obě strany dohodl Henry Kissinger.¹²⁰

Dne 22. října OSN přijala rezoluci č. 338 o okamžitém skončení bojů. Rezoluci neprodleně přijal Sovětský svaz i Spojené státy. Izrael rezoluci také přijal, ale v bojích stále pokračoval. Jeho postup byl zastaven 24. října po přijetí další rezoluce týkající se návratu vojsk do původních pozic.¹²¹

Na Golanských výšinách byly následně rozmístěny jednotky *Spojených národů mise UNDOF* (United Nations Disengagement Observer Force).¹²²

---

¹¹⁷ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 621-630.

¹¹⁸ Tamtéž.

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 170-172.

¹²² Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 147.

Rezoluce byla přijata kvůli dopisu Brežněva americkému prezidentovi Nixona. Brežněv zde vyhrožoval, že: „Pokud Spojené státy odmítnou společný postup, bude Sovětský svaz muset uvážit, zda nemá učinit patřičné kroky jednostranně.“¹²³

Objevily se taktéž znepokojující zprávy o přemístění sovětského jaderného materiálu do Středozeří. Dne 25. října Izrael souhlasil s ukončením palby, čímž definitivně skončila „Jomkippurová válka.“¹²⁴

Významným vedlejším faktorem války byla takzvaná „ropná zbraň“, kdy se arabští ropní ministři dohodli na zvýšení ceny ropy, snížení její produkce a uvalení embarga na Spojené státy a Nizozemí. Důsledkem toho bylo globální zvýšení ceny ropy a posílení pozice Saudské Arábie.¹²⁵

4.4 Dopady války na arabský svět

Na večer 22. října 1973 přijala Sýrie rezoluci OSN s Izraelem poté ukončila pozemní boje, ačkoli oboustranná dělostřelecká palba pokračovala dalších 24 hodin. Sýrie přišla o veškerá území, která dobyla v úvodní části války, ba Izrael si na úkor Sýrie přibral ještě nějaká nová, například území na hoře Hermon. Sýrie odmítala vydat Izraeli seznam zajatců. Nechtěla také s Izraelem o ničem jednat. Izrael byl ochoten se stáhnout za *purpurovou linii*, nikoliv však z Golanských výšin. Důsledkem toho byla krátkodobá vyčerpávací válka.¹²⁶

Důsledky války byly v Egyptě značné. Egypt se začal orientovat na Spojené státy. Sadat počal vyjednávat s Kissingerem. Egyptský prezident prohlásil, že „Říjnová válka“ byla poslední válkou s Izraelem, dále toužil po odklonu ze sféry vlivu Sovětského svazu a požadoval, aby se o mír na Blízkém východě staraly výhradně Spojené státy.¹²⁷

V roce 1977 vystoupil Sadat v *Knesetu* ve jménu mírových jednání. Kvůli hluboké propasti mezi oběma státy to bylo však velmi obtížné. Na

---

¹²³ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 630-631.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

¹²⁶ Simon, DUNSTAN: *Válka Jom Kippur 1973, Golanské výšiny*, Praha, 2008, s. 82-82.

¹²⁷ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 631-634.

Sadatův krok reagovala OOP a arabské státy značně rozčarovaně. Egypt byl vyloučen z *Ligy arabských států* a centrum *Ligy* se přemístilo z Káhiry do Tunisu. Muslimské země dále přerušily veškeré hospodářské, politické a kulturní kontakty s Egyptem.¹²⁸

Roku 1978 americký prezident James Carter zorganizoval schůzku Sadata s izraelským ministerským předsedou M. Beginem v Camp Davidu. Na nátlak amerického prezidenta se oba zástupci zneprátelených zemí dohodli na uzavření mírové smlouvy. Tuto smlouvu však rázně odmítly ostatní arabské státy, hlavně Saudská Arábie a Jordánsko. Mírová smlouva nebyla podepsána včas, a tak musel zakročit americký prezident a obě strany donutil k podpisu smlouvy dne 26. března 1979.¹²⁹

Dne 6. října 1981 během vojenské přehlídky na paměť překročení Suezského průplavu Egyptem, byl Anvar Sadat, egyptský prezident a držitel Nobelovy ceny za mír z roku 1978 zavražděn islámskými fundamentalisty. Jejich aktivita se stala novou hrozbou pro křehký mír na Blízkém východě.¹³⁰

Na Sadatovo místo nastoupil Husní Múbáarak, který následoval politiku svého předchůdce.¹³¹

V roce 1974 získala OOP v OSN pozici stálého pozorovatele a následně Valné shromáždění OSN přijalo rezoluci č. 3236 týkající se práva Palestinců na svou nezávislost. Další rezoluce, tentokrát č. 3379 označilo sionismus jako rasistické hnutí. Jásir Arafat však postupně došel k názoru, že bude lepší vyjednávat s izraelskými sionisty o míru a zřeknout se vizí charty OOP z roku 1964, tedy zničit Izrael a vymazat jej z mapy. Problémem byla krajní pravicovost izraelských politiků, kteří ani po Arafatově projevu v roce 1974 nevěřili, že arabský svět ztrácí zájem Izrael zlikvidovat.¹³²

---

¹²⁸ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 631-634.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ Simon, DUNSTAN: *Válka Jom Kippur 1973, Sinaj*, Praha, 2009, s. 93.

¹³¹ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 178.

¹³² Tamtéž, s. 184-187.

4.5 Dopady války na Izrael

„Jomkippurovou“ válku lze rozdělit do čtyř fází. První fáze se týká 6. a 7. října, kdy Egypt a Sýrie se značnou převahou zaútočily na Izrael. Ten se snažil postup arabských jednotek zbrzdit. Na egyptské frontě se mu to nedařilo, avšak na syrské už byla defenzíva úspěšná. Při druhé fázi od 8. do 10. října se Izrael pokoušel o ofenzívu. Úspěchy se opět dostavily pouze na syrské frontě. Během třetí fáze 11. až 14. října byly zastaveny egyptské pokusy o postup na další území v Izraeli. Poslední fáze od 15. do 25. října se týkala úspěchů Izraele už i na egyptské frontě, což vedlo ke konečnému vítězství ve válce.¹³³

Ačkoli Izrael válku vyhrál, potýkal se po válce s mnoha potížemi. V důsledku „ropné zbraně“ se zvyšovalo postavení a bohatství arabských zemí, což Izrael nutilo ke stále častějším investicím do zbrojního průmyslu a nakupovat zbraně od USA. Izraelská ekonomika byla naprosto závislá na americké pomoci, paradoxně se však stále zvyšovala izraelská státní zadluženost. To vedlo ke zvýšení daní a snížení reálných mezd. Vzrostla nezaměstnanost a naopak kleslo izraelské hospodářství. Tato situace přispěla k neúspěchu sdružení MAARACH ve volbách roku 1977, čímž skončilo čtyřleté období nadvlády sociálních demokratů. V roce 1978 se vůdčí postava *Likudu* Menachem Begin, držitel Nobelovy ceny za mír, sešel s egyptským prezidentem Sadatem v Camp Davidu v USA, kde se měl zavázat v rámci mírové smlouvy k tomu, že Izrael opustí Sinajský poloostrov.¹³⁴

Článek smlouvy upravující výhradně izraelsko-egyptské vztahy obsahoval mimo jiné odstavec, podle kterého se žádný spor mezi Izraelem a Egyptem nesměl řešit silou, nýbrž mírovým vyjednáváním podle ustanovení bodu 33 Charty OSN.¹³⁵

Politická sféra Izraele byla ovlivněna několikaletou činností pravicové vlády Begina. Sílily nacionalistické a šovinistické tendence. V roce 1974 bylo založeno sdružení mimoparlamentních sionistů *Blok*

---

¹³³ Jan, WANNER: *Krvavý Jom Kippur*, Praha, 2002, s. 161.

¹³⁴ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 184-187.

¹³⁵ Walter, LAQUEUR, Barry, RUBIN, *The Israel-Arab Reader*, NY, 1984, s. 613.

Guš emunim (Blok věrných), které omlouvalo a zdůvodňovalo osidlování území ve jménu zřízení Velkého Izraele. Ve volbách roku 1977 se objevilo sdružení *Chadaš*, které požadovalo odchod Izraelců z dobytých území, včetně východního Jeruzaléma. Dále žádala uznání OOP reprezentujícím sdružením Palestinců a dále daňové reformy. Volby vyhrála pravicová strana Likud, díky které: „*dostala osadnická politika zcela zelenou.*“¹³⁶ O rok později bylo ustanoveno mimoparlamentní sdružení *Šalom achšav*, které žádalo předsedu Begin, aby se vydal na mírovou cestu. I tak však nevráživost a neochota ustoupit vůči arabské straně pokračovala. V roce 1981 Izrael zaútočil na irácký jaderný reaktor *Osirak*. Izrael tehdy uvedl, že tak učinil z obavy, že by Irák, toho času válčící s Íránem, mohl jednu z jaderných bomb svrhnout i na Izrael¹³⁷

V důsledky války byla 21. listopadu 1973 zřízena izraelskou vládou také *Agranatova komise*. Jejím předsedou byl předseda nejvyššího soudu Šimon Agranat. Dalšími členy byli soudci Moše Landoy, Yitzak Neventzal a dřívější členové *Izraelských obranných sil (IOS)* Yigael Yadin a Haim Laskov. Úkolem komise bylo prozkoumat příčiny nedostatečné izraelské obrany a míru pohotovosti IOS v předvečer války.¹³⁸

Po vyšetřování bylo řečeno, že na vině bylo selhání zpravodajské služby, což vedlo k tomu, že její velitel David Elazar a náčelník vojenské zpravodajské služby Eli Zeira podali demisi. Dále bylo uvedeno, že Moše Dajan odmítl uskutečnit preventivní ofenzivní akci proti arabským silám.¹³⁹

Izrael se po válce „Jom Kippur“ stal navždy závislý na ekonomické, diplomatické i vojenské pomoci ze Spojených států.¹⁴⁰

---

¹³⁶ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 148.

¹³⁷ Erich, TERNER: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, 1991, s. 186.

¹³⁸ http://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat_eng.htm, citace 7. 1. 2012.

¹³⁹ <http://archiv.eretz.cz/?p=3071>, citace 9. 1. 2012.

¹⁴⁰ Simon, DUNSTAN: *Válka Jom Kippur 1973, Golanské výšiny*, Praha, 2008, s. 87.

4.6 Dopady války na mezinárodní situaci

Poté, co se Egypt začal orientovat na Spojené státy, začala éra americké kyvadlové diplomacie. Dne 17. prosince 1973 začala egyptsko-izraelská mírová jednání v rámci první fáze Ženevské konference ve dnech 21. až 22. prosince pod záštitou předsedajících Spojených států amerických a Sovětského svazu. V roce 1974 byly obnoveny diplomatické kontakty mezi Egyptem a Spojenými státy. O rok později vešla v platnost takzvaná „Sinajská dohoda“ (*Sinaj II.*) o odpoutání vojsk. Ta znamenala vyloučení Egypta z jednotné strany protiizraelsky smýšlejících států na Blízkém východě a potvrzení jeho tendencí ke spolupráci s USA.¹⁴¹

V roce 1977 nastoupil v USA nový prezident James Earl Carter, který hodlal pokračovat v mírových krocích na Blízkém východě. Avšak hodlal nahradit „kyvadlovou diplomacií“ oživením *Ženevské konference*. Uspořádal také mírové schůzky egyptské a izraelské hlavy státu. Tato setkání vyústila v podepsání „*campdavidských*“ dohod v roce 1978. Byly to konkrétně dva dokumenty. První se nazýval *Rámeček pro mír na Blízkém východě (A Framework of Peace in the Middle East)*, podle kterého měla být v pásmu Gazy a na Západním břehu Jordánu zřízená autonomní vláda. O Jeruzalémě se však dohoda nezmiňovala. Druhý dokument měl název *Rámeček pro uzavření mírové smlouvy mezi Egyptem a Izraelem (A Framework of the Conclusion of a Peace Treaty between Egypt and Israel)*, což byl jakýsi základ pro dotvoření mírové smlouvy Egypta s Izraelem.¹⁴²

V březnu roku 1979 byla také na území USA podepsána separátní mírová smlouva, která obsahovala vzájemné uznání existence Izraele i Egypta. Smlouva byla založena na rezolucích rady OSN č. 242 a 338. Tímto krokem se ještě více upevnil americko-egyptské vztahy. Egypt

---

¹⁴¹ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 631-634.

¹⁴² Tamtéž.

začal získávat americkou vojenskou techniku i finanční podporu, na oplátku poskytoval Spojeným státům vojenské základny.¹⁴³

Vzhledem k tomu, že se Kissingerova „kyvadlová diplomacie“ vyhýbala otázce Západního břehu, staly se palestinské bojůvky ještě víc radikální a jejich protiamerický postoj se ještě více zостřil.¹⁴⁴

Egypt taktéž v roce 1976 odstoupil od spojenecké smlouvy se Sovětským svazem. Pro toho se stal novým spojencem Jižní Jemen, který byl tehdy jediným komunistickým státem Blízkého východu. Spolu s Jemenem začaly se Sovětským svazem spolupracovat také Omán, Sjednocené arabské emiráty a Jordánsko.¹⁴⁵

---

¹⁴³ Marek, ČEJKA: *Izrael a Palestina*, Brno, 2010, s. 149-150.

¹⁴⁴ Ladislav, BAREŠ – Eduard, GOMBÁR - Rudolf, VESELÝ: *Dějiny Egypta*, Praha, 2009, s. 632-638.

¹⁴⁵ Tamtéž.

Závěr

Blízký východ zažil ve 20. století mnoho ozbrojených sporů, které se týkaly nároků na území, sebeurčení národností zde žijících a v neposlední řadě náboženství. Tehdy nový stát byl nucen se hned od svého vzniku bránit útokům Arabů, kteří si v žádném případě nepřáli existenci židovského státu na území Palestiny. Ubránit se Izraeli podařilo vždy, ačkoli byly někdy škody nevyčísitelné a Izrael se stal postupně závislým na materiální i ekonomické pomoci ze Spojených států. Během Suezské krize ztratila Velká Británie a Francie své mocenské postavení v tomto regionu, především kvůli tomu, že po „Suezské krizi“ přišly o svoje výsadní postavení v rámci Suezského průplavu, který nyní patří Egyptu, a na její místo nastoupily Spojené státy americké a Sovětský svaz. Tyto dvě tehdejší světové mocnosti využily blízkovýchodního konfliktu k rozšíření sféry svého vlivu během „Studené války“ tím, že se přidaly na strany protivníků, které materiálně podporovaly. Ačkoli se však Izrael a jeho úhlavní nepřítel Egypt už koncem 70. let snažily o vyjednání smíru, situace na Blízkém východě se v podstatě dodnes nezměnila, jelikož uzavřené příměří nemělo dlouhého trvání.

Během psaní bakalářské práce jsem pochopila, že konflikty nevyvolával pouze arabský svět, ale také Izrael, který se mnohdy nedržel stanovených dohod o dobytých území a obsazoval oblasti na které neměl nárok, a také mocnosti, kdy se Velká Británie střídavě přidávala na stranu Izraele i Palestiny podle toho, jak to pro ni bylo v dané chvíli výhodné. Dále jsem se dozvěděla, že blízkovýchodní konflikt není záležitostí poslední doby, ale s kratšími či delšími prodlevami trvá už od starověku, avšak důvody sporu se v průběhu času změnilly z hlavně náboženských neshod na územní nároky, právo sebeurčení a střet arabského a židovského nacionalismu. Arabsko-izraelské války ovlivňovaly také vnitropolitické dění obou zneprátelených stran. Na egyptské straně docházelo od 60. let 20. století k posilování nacionalismu a národní ekonomiky. Domácí politika byla rozdělena na dva tábory, kdy jeden požadoval mírová jednání s Izraelem, zatímco druhý tábor žádal jeho

likvidaci. V 70. letech se Egypt odklonil od Sovětského svazu a byl ochoten ve spolupráci se Spojenými státy uplatňovat mírovou politiku vůči Izraeli. Také politická situace v Izraeli procházela různými změnami. V 60. byla u moci tradičně sociálně demokratická strana MAPAJ, která byla levicově zaměřená. V 70. letech však získala značnou neoblibu zvyšováním daní a byla posléze nahrazena pravicovou stranou *Likud*. Tehdy začal sílit izraelský nacionalismus. Paradoxně v té době proměňoval Sadat dosavadní egyptskou agresivní politiku vůči Izraeli a snažil se o mírové vyjednání konečného smíru.

Pochopila jsem, že se ani jedna strana nebojí využít ozbrojené síly k zajištění vlastních zájmů a chybí zde jakákoli ochota slevit ze svých nároků. Svědčí o tom i fakt, že klid zbraní nepřicházel z iniciativy Izraele ani Egypta, ale byl zprostředkován ze zahraničí. Zároveň obě strany mnohdy nedodržovaly podmínky příměří týkající se například územních změn, a to vedlo k tomu, že smír mezi Araby a Židy neměl nikdy dlouhého trvání a vzájemná nevraživost mezi nimi trvá i v dnešní době. Zjistila jsem také, že jakékoli zhoršení stavu na Blízkém východě se, i když nepřímo, dotýká i ostatních států, kde v důsledku toho dochází například ke zdražování ropy.

Psaní této práce bylo dobrým začátkem pro pochopení problematiky Blízkého východu ve 20. století. Změnil se můj pohled na věc, který byl dříve dost jednostranný. Získala jsem odpovědi na v úvodu položené otázky a dozvěděla jsem se, co bylo příčinami vypuknutí jednotlivých válek a co jejich konec znamenal do budoucnosti.

6. Seznam použité literatury

- BAREŠ, Ladislav – GOMBÁR, Eduard – VESELÝ, Rudolf: *Dějiny Egypta*, Praha, Lidové noviny 2009
- BROŽ, Ivan: *Arabsko-izraelské války*, Praha, Epoque 2005
- ČEJKA, Marek: *Dějiny moderního Izraele*, Praha, Grada 2011
- ČEJKA, Marek: *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*, Brno, Barrister and Principal 2010
- ČEJKA, Marek: *Judaismus a politika v Izraeli*, Brno, Barrister and Principal 2009
- DUNSTAN, Simon: *Válka Jom Kippur 1973: Golanské výšiny*, Praha, Grada 2008
- DUNSTAN, Simon: *Válka Jom Kippur 1973: Sinaj*, Praha, Grada 2009
- GILBERT, Martin: *Izrael-dějiny*, Praha, BB Art 2002
- HAZONY, Yoram: *The Jewish State: The Struggle for Israel's Soul*, NY, Basic Books 2001
- HERZOG, Chaim: *Arabsko-izraelské války*, Praha, Lidové noviny 2008
- HOURANI, Albert: *Dějiny arabského světa*, Praha, Lidové noviny 2010
- LAQUEUR, Walter; RUBIN, Barry: *The Israel-Arab Reader, A Documentary History of the Middle East Conflict*, NY, Penguin Books 1984
- LEIBOWITZ, Yeshayahu: *Judaism, Human Values and the Jewish State*, Cambridge (Massachusetts), Harvard University Press 1992
- LEWIS, Bernard: *Dějiny Blízkého východu*, Praha, Lidové noviny 2000
- SACHAR, Howard: *Dějiny státu Izrael*, Praha, Regia 1999
- SHIPLER, David, K.: *Arab and Jews: Wounded Spirits in a Promised Land*, NY, Penguin Books 1987
- SCHULZE, Kirsten: *Arabsko izraelský konflikt*, Brno, CPress 2012
- TERNER, Erich: *Dějiny státu Izrael*, Pardubice, Kora 1991
- WANNER, Jan: *Bitva o Suez*, Praha, Libri 2006
- WANNER, Jan: *Krvavý Jom Kippur*, Praha, Libri 2002
- WASSON, Ellis: *Dějiny moderní Británie*, Praha, Grada 2010

Archiv zpravodajství Eretz.cz: *Otevřeny archivy z války Jom Kippur: Dajan zamítl preventivní úder*; <http://archiv.eretz.cz/?p=3071>, citace 9. 1. 2012

Black Sabbath; <http://www.etzel.org.il/english/ac09.htm>, citace 25. 11. 2011

HLAVÁČ, Adam: *Židovská teroristická skupina Irgun*, <http://www.globalpolitics.cz/clanky/teroristicka-skupina-irgun>, citace 25. 11. 2011

Idnes.cz: *Šedesát let pochyb státu Izrael*; http://zpravy.idnes.cz/sedesat-let-pochyb-statu-izrael-dna-/kavarna.aspx?c=A080506_191836_kavarna_bos, citace 13. 12. 2011

Lexicon of therms: Agranat Commission; http://www.knesset.gov.il/lexicon/eng/agranat_eng.htm, citace 7. 1. 2012

Palmach: The Elite Striking Force Of The Haganah; http://www.palmach.org.il/show_item.asp?itemId=8521&levelId=42857&itemType=0, citace 25. 11. 2011

The National Archives: *The Dean Memorandum*; <http://www.nationalarchives.gov.uk/releases/2006/december/dean.htm>, citace 15. 12. 2011

7. Resumé

This bachelor's thesis follows the issues of the Middle East conflicts since the founding of the independent state Israel in 1948 and the signing of the *Camp David Accords* between Israel and Egypt in 1978. In this time, Israel repeatedly had to protect its existence and independence against its Arabian neighbours. The thesis is divided into several chapters. The first chapter contains information about the end of the *British mandate of Palestine*, radicalization of the Israeli armed forces (*Haganah, Irgun, Palmah, Lehi*), the *Black Sabbath*, founding of the UNSCOP and the „civil war“ in mandatory Palestine, declaration of the independent state of Israel and the following „War for Independence.“ The subsequent chapters explore the „Suez crisis“, the „Six-day“ war and the „Yom Kippur“ war with focus on their development and results according to the views of Israel, the participating Arabian states and the world's superpowers at that time (mainly the USA and the USSR). The thesis also explores how the domestic and foreign policies of the Israeli and Arabian sides changed and what the resolutions of the wars meant for the future of the Middle East.